

Aspekty prawne ochrony ptaków gniazdujących na plażach

Marek Ziółkowski 23.09.2021 r.
Patryk Podejko-Chmielarz
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku

Zakres kompetencji regionalnej dyrekcji ochrony środowiska

- Określony w art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 z późn. zm.) – **między innymi**:
 - Przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko lub udział w tych ocenach;
 - Tworzenie i likwidacja form ochrony przyrody (na podstawie ustawy o ochronie przyrody);
 - Ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000 i innymi formami ochrony przyrody (na zasadach i w zakresie określonych w ustawie o ochronie przyrody);
 - Wydawanie decyzji (na podstawie ustawy o ochronie przyrody);
 - Przeprowadzanie postępowań i wykonywanie innych zadań, o których mowa w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie;
 - Współpraca z organami jednostek samorządu terytorialnego w sprawach ocen oddziaływania na środowisko i ochrony przyrody;
 - Współpraca z organizacjami ekologicznymi;

Przepisy ochrony gatunkowej

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. poz. 2183 z późn. zm.)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. UE L z dnia 26 stycznia 2010 r.)

Przepisy ochrony gatunkowej

Gatunki

Sieweczka obrożna

Mewa srebrzysta

Fot. pl. wikipedia. org

Stadia rozwojowe i siedliska

Fot. Maria Chmielarz-Podejko

Przepisy ochrony gatunkowej

- Art. 49. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) gatunki:
 - a) zwierząt objętych ochroną ścisłą, z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej,
 - b) zwierząt objętych ochroną częściową,
 - c) zwierząt objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskiwania,
 - 2) właściwe dla poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt zakazy wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 52 ust. 1 i 1a, oraz odstępstwa od zakazów wybrane spośród odstępstw, o których mowa w art. 52 ust. 2,

Gatunki dziko występujących zwierząt objętych ochroną ścisłą - przykłady

Lodówka (ptak morski)

Ogorzałka

Nurogęs

Mewa śmieszka

Rybitwa rzeczna

Fot. M. Ziółkowski

Gatunki dziko występujących zwierząt objętych ochroną częściową - przykłady

Kormoran

Mewa srebrzysta

Sroka

Gołąb miejski

Wrona siwa

Fot. pl. wikipedia. org

Przepisy ochrony gatunkowej

W stosunku do dziko występujących zwierząt gatunków objętych ochroną gatunkową wprowadzone zostały następujące zakazy:

- 1) umyślnego zabijania;
- 2) umyślnego okaleczania lub chwytania;
- 3) umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;
- 4) transportu;
- 5) chowu;
- 6) zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania, posiadania lub preparowania okazów gatunków;
- 7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- 8) niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;
- 9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- 10) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 11) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 12) umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- 13) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Przepisy ochrony gatunkowej

W stosunku do wybranych gatunków wprowadzono dodatkowe zakazy:

- umyślnego płoszenia lub niepokojenia;
- umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących;
- fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie.

Przepisy ochrony gatunkowej

Zezwolenia na odstępstwa od zakazów w stosunku do chronionych gatunków zwierząt – zgodnie art. 56:

- **2. Regionalny dyrektor ochrony środowiska** na obszarze swojego działania i na obszarach morskich może zezwolić w stosunku do gatunków:
 - 1) objętych ochroną częściową – na czynności podlegające zakazom określonym w art. 52 ust. 1 i 1a;
 - 2) objętych ochroną ścisłą – na czynności podlegające zakazom określonym w art. 52 ust. 1 pkt 2, 4–10 i 12–15 i ust. 1a pkt 2–6.
- 2a. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, w odniesieniu do obszarów morskich, właściwość miejscową regionalnego dyrektora ochrony środowiska ustala się wzdłuż wybrzeża na terenie danego województwa.

Przepisy obowiązujące na obszarach Natura 2000

- 1. Zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:
 - 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
 - 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
 - 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.
- 3. Projekty polityk, strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów a także planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów, o których mowa w ust. 2, lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w [ustawie](#) z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przepisy obowiązujące na terenie rezerwatów przyrody

- W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się:
 - 3) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
 - 4) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
 - 6) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
 - 10) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

Przepisy obowiązujące na terenie rezerwatów przyrody

- 15) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 16) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu [art. 2 pkt 11](#) ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573);
- 18) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

Przepisy obowiązujące na terenie rezerwatów przyrody

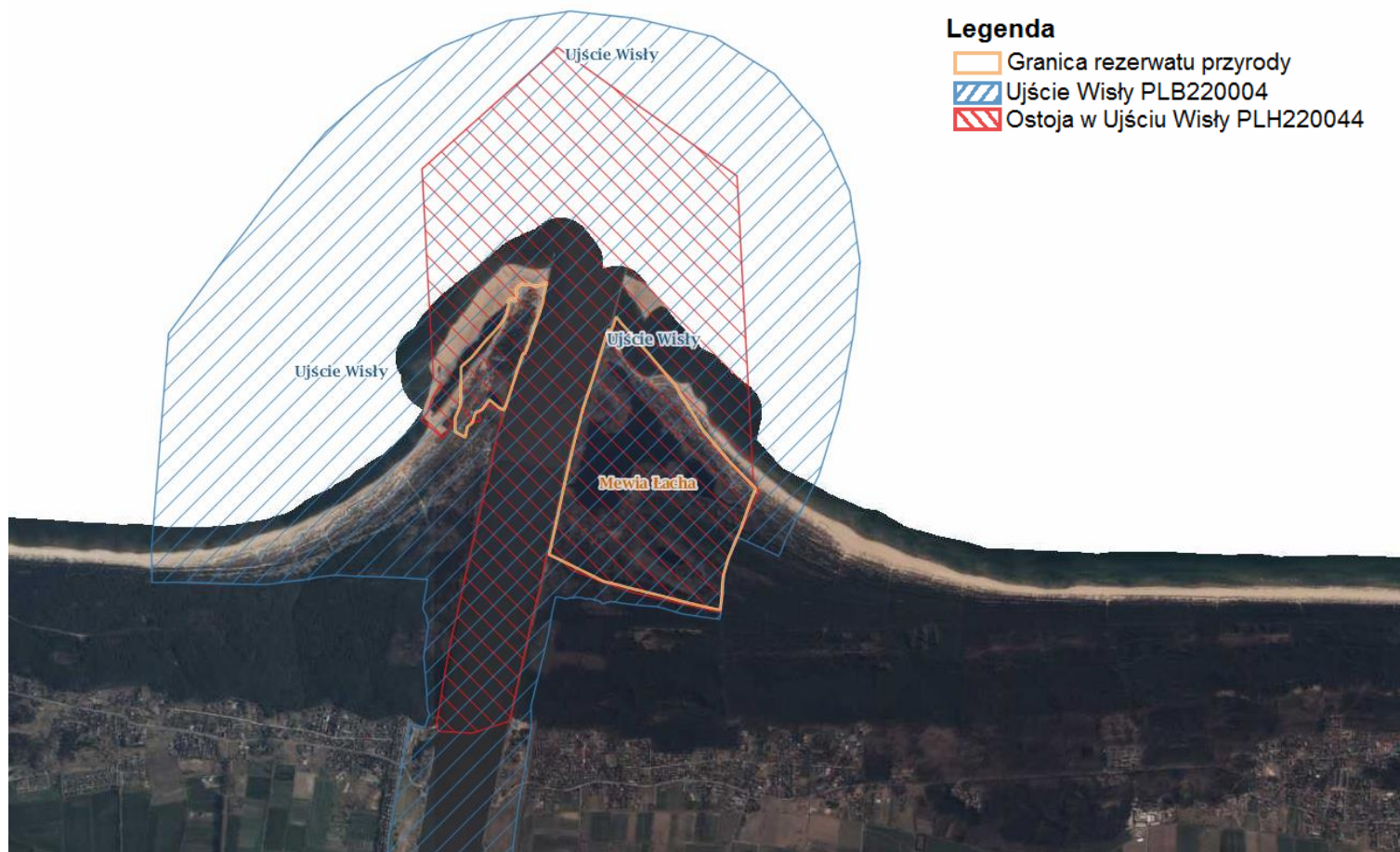
- 19) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- 20) zakłócania ciszy;
- 21) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 23) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 27) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Przepisy obowiązujące na terenie rezerwatów przyrody

- Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:
 - 1) wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;
 - 2) (uchylony);
 - 3) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
 - 4) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
 - 5) obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami [Kodeksu cywilnego](#).
- Regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione wykonywaniem badań naukowych lub celami edukacyjnymi, kulturowymi, turystycznymi, rekreacyjnymi lub sportowymi lub celami kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu przyrody.

Granice rezerwatu przyrody Mewia Łacha i najbliższych obszarów Natura 2000

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Zadania Ochronne w rezerwacie przyrody Mewia Łacha

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Mewia Łacha”

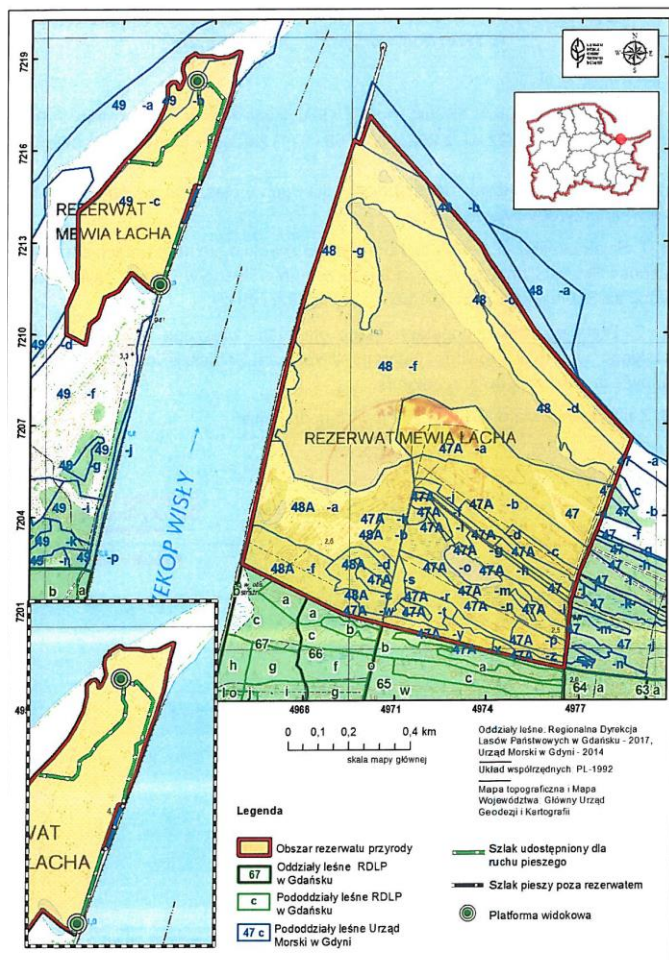
- Zagrożenia
 - drapieżnictwo
 - nieukierunkowana turystyka i związana z nią antropopresja.
- Eliminacja zagrożeń ze strony drapieżników:
 - 1) Instalacja ogrodzenia uniemożliwiającego penetrację kolonii rybitw przez drapieżniki lądowe;
 - 2) odłów drapieżników: przeżyciowo, usuwanie osobników poza rezerwat po uzgodnieniu z właściwym kołem łowieckim;
 - 4) montaż koszy ochronnych dla ochrony gniazd sieweczki obrożnej

Zadania Ochronne w rezerwacie przyrody Mewia Łacha

- Eliminacja antropopresji poprzez min.
 - 1) patrolowanie rezerwatu (od rozpoczęcia okresu lęgowego ptaków — w okresie ich wzmożonego zagrożenia — codziennie, przez całą dobę, przez maks. 8 osób)
 - 2) wygrodzenie i utrzymanie szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego;

Szlak udostępniony w rezerwacie przyrody Mewia Łacha

„W zarządzeniu wskazuje się wyłącznie szlak pieszy zlokalizowany po stronie zachodniej rezerwatu. We wschodniej części rezerwatu, jeszcze kilka lat temu ścieżki uczęszczane były przez turystów, obecnie są pozarastane i trudne do przejścia. Ich rolę jako główny ciąg komunikacyjny przejęła droga leśna znajdująca się poza rezerwatem przy jego granicy wschodniej (biegnąca na północ od ul. Bursztynowej w Mikoszewie).

Dlatego też w części wschodniej nie wskazuje się szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego.”

Rezerwat przyrody a publiczna plaża

Fot. Maria Chmielarz-Podejko

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Zweryfikowany system
zarządzania
środowiskowego
nr 2.22-004-10

Przykłady łamania prawa

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Przykłady łamania prawa

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Niektóre przepisy karne wskazane w ustawie o ochronie przyrody

Art. 127 Kto umyślnie:

- 1) narusza zakazy obowiązujące w:
 - a) parkach narodowych,
 - b) rezerwach przyrody,
 - c) parkach krajobrazowych,
 - d) obszarach chronionego krajobrazu,
 - e) obszarach Natura 2000,
- - podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 131. Kto:

- 14) bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom narusza zakazy w stosunku do roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową
- podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 132. Orzekanie w sprawach, o których mowa w art. 127 i 131, następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Co zrobić, gdy jest się świadkiem łamania przepisów?

- Należy zawiadomić policję

Czy jest to jedyny sposób ochrony ptaków gniazdujących, żerujących lub odpoczywających na plażach ?

Dziękuję za uwagę

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W GDAŃSKU

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

